

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 9 3 ● 2010

Nieuwsflits

Farmland Birds across the World

Tot dusverre was het vogelleven van landbouwgronden niet wereldomvattend in beeld gebracht. Het boek *Farmland Birds across the World* voorziet in deze lacune. Het behandelt alle grote landbouwgewassen: van grasland tot rijstvelden en van akkers tot koffieplantages. Meer dan 500 vogelsoorten passeren de revue, waarvan 160 geïllustreerd met fraaie foto's. Het boek neemt de lezer mee op reis naar gewone soorten zoals de koereiger, die inmiddels op alle continenten voorkomt, maar ook naar zeldzaam-

heden zoals de Japanse kuifbis in Chinese rijstvelden, de kleurrijke Pennant-rosella in Australische boomgaarden en de konijnuil in Noord-Amerikaanse graslanden. Ook volgt het de grutto op zijn reis van Nederland naar West Afrika. Veel vogels in de landbouw staan onder druk. Het boek besteedt aandacht aan de vele bedreigingen waaraan de vogels blootstaan, zoals habitatverlies en intensivering van de landbouw. Maar het toont ook de mogelijkheden voor bescherming en laat - in talrijke kaders - zien wat er op dit punt al gebeurt. Het boek is bestellen via birdbook@clm.nl.

Rectificaties

Paddenstoelen

In 'Tussen Duin & Dijk' nummer 2 van 2010 staat een artikel over de Paddenstoelen in het Zwanenwater van natuurkenner Fred Koning, die al meerdere zeer gewaardeerde artikelen voor ons blad heeft geschreven. Maar paddenstoelen op naam brengen is werk voor specialisten, en in het artikel zijn een paar fouten gemaakt. Binnen de redactie blijken we op dit punt onvoldoende expertise te bezitten. Dat mag geen excuus zijn, met de bekende mycoloog Friedhof van den Berg als lid van onze redactieraad. Maar we hebben verzaakt hem het artikel in de redactiefase voor te leggen.

Gelukkig is de redactie daar op gewezen door Martijn Oud, de gedreven mycoloog die ook in dit nummer van 'Tussen Duin & Dijk' weer een artikel over paddenstoelen heeft geschreven. Kortom, ons excuus aan auteur en lezers, dank aan Martijn Oud en bij deze de rectificaties:

- *Hygrocybe vitellina* (syn. *H. luteolata*) heeft wel degelijk een Nederlandse naam, te weten: 'verblekende wasplaat'.
- De naam 'Broze wasplaat' is foutief, dit moet 'broos vuurzwammetje' (*Hygrocybe helobia*) zijn.
- Bij de foto van het rode zwammetje op pagina 11 is waarschijnlijk een determinatie fout gemaakt. Het is geen 'vermijloenwasplaat' maar vermoedelijk het 'gewoon vuurzwammetje' (*Hygrocybe miniata*). De auteur heeft echter geen microscopisch onderzoek gedaan naar de sporen, wat eigenlijk moet bij zulke lastige soorten.
- Tenslotte geeft Martijn Oud nog aan dat de 'geurende wasplaat' (*Hygrocybe russocoriacea*) naar oud leer of cederhout zou moeten ruiken.

Muis

De heer Murphy sloeg wel toe deze keer. Guido Keijl wees ons er op dat de muis op de foto op pagina 23 gezien het biotoop, de vrij spitse snuit en lange snorharen waarschijnlijk een rosse woelmuis is en geen veldmuis.

Blauwe reiger maakt vrije val

Blauwe reigers worden in Nederland jaarlijks vrijwel volledig geteld door vrijwilligers van SOVON Vogelonderzoek Nederland. In Nederland hebben de blauwe reigers na de strenge winters van midden jaren negentig hun kolonies in relatief kor-

● *Blauwe reiger. Foto: Bert Pijs.*

● Tureluur. Foto Wim Tjisen.

te tijd weer kunnen opbouwen tot rond de 14.000 paren aan het begin van deze eeuw. Sindsdien waren de aantallen jarenlang stabiel. Het ziet er echter naar uit dat in 2010 twintig procent minder blauwe reigers tot broeden komt dan twee jaar eerder. Dat zijn 2800 broedparen minder, dus 5600 vogels.

Blauwe reigers hebben zowel last van vorst, want door bevroren wateren is vis onbereikbaar, als van sneeuw, want dan zijn de graslanden bedekt en zijn er dus geen muizen te vinden. De winter van 2009-2010 zal ons vooral heugen om de veelvuldige sneeuwval, sneeuw die ook nog eens lang bleef liggen, op sommige plekken zelfs 60 dagen. Dat was sinds de legendarische winter van 1978-1979 niet meer voorgekomen.

Uit de tellingen na de strenge winters van midden jaren negentig bleek dat de blauwe reiger zich onder gunstige omstandigheden in drie jaar kan herstellen van zo'n terugval. Herstel hoeft dus in principe niet lang te duren. De afgelopen winter laat in ieder geval zien dat het monitoren van een ogenschijnlijk stabiele soort als de blauwe reiger erg waardevol blijft. Onverwachte

meteorologische effecten houden het tellen van kolonievogels bovendien leuk. (bron SOVON).

Weidevogels in kaart gebracht

In 2009 zijn in de belangrijkste weidevogelgebieden van Noord-Holland de weidevogels geteld. Circa 53.000 hectare is geïnventariseerd, dit is de grootste weidevogeltelling die ooit in Noord-Holland en Nederland heeft plaatsgevonden. Een van de belangrijke conclusies is dat het de weidevogels niet voor de wind gaat. Een belangrijk gebied voor zowel de aantallen als soortenrijkdom is Laag Holland, de veenweidegebieden boven het Noordzeekanaal. In West Friesland zitten ook verrassend veel vogels. Alle resultaten zijn te lezen in het rapport *Weidevogels, ecologie, beleid en ontwikkeling*, te downloaden via www.kenniscentrumweidevogels.nl.

Gevolgen van de heidebrand voor vegetatie en bodemfauna

De vijfde duinbrand in de gemeente Bergen (NH) op rij, is qua schade aan de natuur niet vergelijkbaar met de vorige vier in het gebied bij Bergen en Schoorl (zie artikel 'Na

de brand in de duinen van Bergen en Schoorl' van Peter Boer in *Tussen Duin en Dijk* nr. 1 2010). Ook nu is direct na de brand uitgebreid onderzoek door Peter Boer gedaan naar de gevolgen van de brand voor vegetatie en bodemfauna. Uniek is dat deze keer erg veel bosmiernesten zijn verbrand. Hij heeft nagegaan hoe zij toch nog de brand overleefd hebben. Het verschil van deze brand met de voorgaande branden was dat het nu ging om een heidebrand in tegenstelling tot branden van duingraslanden (met hier en daar wat heide) en dennenbosbranden en de duur en intensiteit van de brand in tegenstelling tot de vorige, oppervlakkige, kortdurende branden. De hoeveelheid brandbaar materiaal was nu groter en droger. Dit komt vooral door de aanwezigheid van heide; en het was een voorjaarsbrand in tegenstelling tot de nazomerbranden. In het voorjaar barst het leven in volle hevigheid van activiteit, in de nazomer sluimert het leven zoetjes aan af naar de winterrust. Peter heeft zijn bevindingen vastgelegd in een korte rapportage die te downloaden is via http://www.nlmieren.nl/IMAGES/heideduinbrand_iv2010_schoorl.pdf